

Тема: Заняття з елементами тренінгу «Права людини. Конфлікт і спілкування»

Мета:

- розширити знання учнів про конфлікт;
- показати ефективні шляхи розв'язання конфліктних ситуацій;
- вчити використовувати в спілкуванні з іншими людьми тактику співробітництва, знаходити конструктивні способи розв'язання проблемних ситуацій;
- формувати в учнів почуття єдності з колективом, спонукати школярів до роботи над собою;
- сприяти взаєморозумінню в класі, виховувати повагу до товаришів, почуття відповідальності за свої слова і вчинки.

«Ніщо так не покаже характеру, як гарна поведінка в конфлікті, якого не можна уникнути»

Генрі Тейлор

Перебіг заходу

I. Організаційний момент

Правила

1. Правило «піднятої руки»
2. Говорити по черзі
3. Бути доброзичливим
4. Зберігати таємницю
5. Мобільна тиша

II. Створення проблемної ситуації

Ситуація: Батько з донькою гуляли в парку. Дівчинка захотіла покататися з гірки, але, що каталися, не пропускали її. Тато сказав: «Я не хочу, щоб ти билася, але ти мусиш з'їхати з цієї гірки»

Чому так сказав батько? Як би вчинили у такій ситуації? Чи були такі ситуації у вашому житті? Як ви вчинили тоді?

III. Робота з теми

Слово вчителя: Кожна людина має права. У конституції, Основному закону України, є перелікособистих (громадянських) прав людини:

- 1) **право на вільний розвиток особистості.** Кожна людина має право сама визначати свою долю, ставити перед собою визначені нею самою цілі, обирати засоби для досягнення цих цілей.
- 2) **право на життя.** Ніхто не може бути позбавлений життя навіть за рішенням державного органу.
- 3) **право на повагу людської гідності.** Це особисте право теж забезпечується встановленням заборон на протиправні дії, що посягають на людську гідність: катування, жорстоке, нелюдське таке, що принижує гідність, поводження або покарання, примусові медичні або наукові дослідження на людині;
- 4) **право на недоторканність особи.** Це заборона будь-яких форми особистої

залежності, а саме — рабство, боргова кабала і т.ін.. Недоторканність особи є важливою гарантією свободи людини;

5) **недоторканність житла.** Житло — є продовженням людської особистості, важлива гарантія її свободи і недоторканності. Недарма склалася приказка: «Мій будинок — моя фортеця»;

6) **таємниця листування, телефонних переговорів, телеграфної та іншої кореспонденції;**

7) **невтручання в особисте і сімейне життя.** Таємниця особистого і сімейного життя — ще одна грань свободи ;

8) **свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право на вільний в'їзд в Україну і виїзд з неї;**

9) **право на свободу думки і слова, на вільне висловлювання своїх поглядів і переконань.** Свобода думки в принципі не може бути нічим обмежена;

10) **свобода світогляду і віросповідання.** Це право включає свободу сповідати будь-яку релігію або не сповідати ніякої (бути атеїстом), правити релігійні культури і ритуальні обряди, здійснювати релігійну діяльність.

Права людини не потрібно купувати, заробляти, унаслідувати, вони належать людям просто через те, що вони - люди. Права людини не можна забрати, вони є невід'ємними.

Дитина має всі права, які гарантовані дорослим, але, крім того, додаткові права, що забезпечують її розвиток. Але раніше люди і гадки не мали про права дітей, з плином часу ситуація поступово змінювалась. З початку ХХ ст. людство все більше уваги звертає на проблему захисту прав дитини, адже до того вважалося, що інтереси дітей природним чином співпадають з інтересами батьків; більше того, батьки краще знають, чого потребує дитина, тому виділяти дітей в окрему категорію громадян немає потреби.

У 1924 році у Женеві було прийнято Декларацію, яка стала першим міжнародним право захисним інструментом, спрямованим безпосередньо на дітей. **20 листопада 1989 року Декларація прав дитини** була одноголосно ухвалена 78 членами Генеральної Асамблеї ООН одноголосно. **27 лютого 1991 року** Верховна Рада України ратифікувала (затвердила) міжнародну **Конвенцію про права людини**. Конвенція ООН про права дитини — головний міжнародний документ щодо захисту дітей і містить **54 статті**. В них ви можете знайти 40 прав, які має дитина. Конвенція зазначає, що всі діти мають рівні права. Згідно із Законом всі діти на території України, незалежно від раси, кольору шкіри, релігії, походження статі, мови, та ін. мають рівні права і свободи, визначені цим Законом. Ось деякі з прав дитини:

Ст. 6. Право на життя та охорону здоров'я. Кожна дитина має право на життя та охорону здоров'я (лікування).

Ст. 7. Право на ім'я та громадянство. Дитина від народження має право на ім'я та громадянство.

Ст. 8. Право на достатній життєвий рівень. Кожна дитина має право на рівень життя, достатній для її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку.

Ст. 10. Право на захист від усіх форм насильства. Кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності.

Ст. 9. Право дитини на вільне висловлення думки та отримання інформації. Кожна дитина має право на вільне висловлювання особистої думки, формування власних поглядів, розвиток власної суспільної активності, отримання інформації, що відповідає її віку.

Ст. 17. Право дитини на майно. Майно, яке тобі придбали батьки для навчання, виховання (одяг, іграшки, книги, музичні інструменти, спортивне обладнання тощо), є твоєю власністю. Якщо тобі від 10 до 14 років, належним тобі майном управляють батьки. Якщо тобі від 14 до 18 років, ти маєш право вчиняти будь-які угоди, але за згодою батьків або з дозволу органу опіки і піклування.

Ст. 18. Право дитини на житло. Держава забезпечує право дитини на проживання в таких санітарно-гігієнічних та побутових умовах, що не завдають шкоди її фізичному та розумовому розвитку.

Право на відпочинок. Ти маєш можливість у вільний від навчання час відпочивати, тобто займатись своїми улюбленими справами (грати в футбол, ходити в кіно).

Ст. 19. Право на освіту. Кожна дитина має право на освіту.

А зараз ми спробуємо з'ясувати, які права були порушені у героїв улюблених казок (проводить Лариса Олесандрівна – бібліотекар).

1. Слово вчителя. Від народження людина опиняється в колі правил, заборон, норм. Норми і правила поведінки встановлюють самі люди, а їхнє дотримання робить життя й спілкування людей гуманнішими, ефективнішими, зручнішими. На думку приходить вислів французького філософа, математика, фізика, і письменника XVII ст. Паскаля: **«Правила доброї поведінки відомі з давніх – давен, річ за дрібницею – вміти користуватися ними».**

Звичайно вжите слово «дрібниця» насправді означає дуже багато. Адже коли порушуються правила поведінки, етикет спілкування, створюються конфліктні ситуації, виникає конфлікт. Ми почули, що усі ми різні, і наші інтереси часто не відповідають інтересам інших, нам деколи приходиться вступати в конфлікт. Тому в житті всім нам дуже важливо вміти спілкуватися з іншими, щоб уникнути конфлікту.

- Що, на вашу думку, означає це слово?

2. Вправа «Торбинка асоціацій»

- Коли ми говоримо «конфлікт», у кожного з вас виникають певні асоціації. Будь ласка, назвіть слова, які асоціюються у вас із цим словом (*боротьба, зло, агресія, війна, жах, вибух, ворожнеча, ненависть, обзивання, бійка, удар, сльози, сум, роздратування, недовіра, біль непорозуміння, суперечка, злочин, образа, несправедливість, підступність, злість і т. д.*).

- Який заряд мають ці слова (негативний)?
- Що ми відчуваємо під час конфлікту? (*Дискомфорт, дисгармонію, тривожність, страх, замкнутість, конфлікт пригнічує нас, сковує, віддаляє від друзів, рідних*).
- Що таке конфлікт? Яке визначення можна йому дати? (*Під час конфлікту люди сваряться та ображають одне одного. Отже, конфлікт – це суперечка, яка може призвести до бійки*).

Конфлікт – це зіткнення сторін, двох чи більше людей з різними думкам, інтересами, поглядами, бажаннями

- Підніміть руку ті, хто був учасником якоїсь суперечки, конфлікту? Що його спричинило?

Різні люди по різному поведуться в конфліктній ситуації: вони орієнтуються або на себе, або на взаємодію з іншими людьми.

Можна виділити - **п'ять стратегій поведінки в конфлікті:**

1. «Акула» - силова стратегія. Спроба досягти свого будь-якою ціною, змусити іншого прийняти твої умови. Для прихильників цієї стратегії цілі дуже важливі, а от стосунки з іншими – ні. Вони вважають, що конфлікти розв'язуються лише як виграш однієї з сторін і програш іншої.

2. «Черепашка» - стратегія ховання під панцир. Спроба триматися подалі від суперечок і конфліктних людей, ховаються у свій панцир. Такі люди відмовляються як від досягнення особистих цілей, так і від стосунків з оточенням.

3. «Ведмежата» - стратегія злагоджування гострих кутів. Вони готові відмовитися від своєї мети на користь інших, тільки б зберегти гарні стосунки. Люди, які керуються такою стратегією, хочуть, щоб їх приймали, любили, заради чого вони жертвують цілями.

4. «Лисиці» - стратегія компромісу. Пошуки такого рішення, яке б задовольнило обох. Таким людям помірно важливі як цілі, так і стосунки. Прихильники цієї стратегії готові відмовитися від частини цілей, щоб зберегти стосунки.

5. «Мудрі сови» - стратегія відкритого і чесного протистояння.

У чому допоможе дотримання цих стратегій поведінки у щоденному житті?

Це повага до своїх і чужих потреб, готовність до співпраці, прагнення об'єднати зусилля для вирішення проблеми і максимально задовольнити потреби кожного. Люди, які керуються такою стратегією, цінують і цілі, і стосунки. Вони відкрито визначають позиції й шукають вихід зі складної ситуації в спільній роботі задля досягнення цілей, прагнуть знайти рішення, які задовольнять усіх учасників конфлікту.

- Поміркуйте над питанням: - Чому люди сваряться?

Причини сварок:

- неприйняття чужої думки;
- нехтування правами іншої людини;
- прагнення домінувати;

- невміння слухати інших;
 - свідоме прагнення скривдити одне одного;
 - нерозуміння;
 - невміння керувати емоціями
- Що має бути основою культури спілкування?(повага до іншої людини. Поважати – значить враховувати думку іншої людини, її права).
- **Стався до іншого так, як ти хотів би, щоб ставилися до тебе.** Потрібно приймати іншого таким, яким він є, і мати бажання зрозуміти іншу людину.
- « Не старайтесь перевиховувати людей, виховайте спочатку себе і будьте прикладом для інших»**

3. Вправа «Ми творимо»

Мета: продемонструвати неповторність кожної людини, зняття емоційного напруження. Вчитель наголошує чіткому виконанні інструкції.

- Кожен з вас бере салфетку і чітко виконує мою інструкцію:

*Складіть салфетку вдвічі.

*Складіть салфетку ще раз вдвічі.

*Відірвіть правий верхній кут.

*Складіть ще раз вдвічі і відірвіть ще раз правий верхній кут.

*Складіть ще раз вдвічі і відірвіть ще раз правий верхній кут.

*Закінчили. Розгорніть салфетку і подивіться, що у вас вийшло.

- Як могло таке статися? З чим пов'язана така розмаїтість малюнків? - Завдання отримали одне, але кожен по різному виконав його. Ось і виходів із конфліктних ситуацій є багато.

А тепер пригадайте, остання причина конфліктів? Це невміння керувати своїми емоціями.

- Згадайте, як ви почуваетесь, коли сердитесь на когось?

- Як виглядає людина в такій ситуації?

(Відповіді учнів)

4. Вправа « Повітряна кулька»

Пропоную вам провести дослід із повітряною кулькою. (3 учні) Уявіть собі, що кулька – це ваше тіло, а повітря всередині неї – це ваш гнів. Надуємо кульку й відпустимо її. Прослідкуйте, що з нею відбувається. Вона летить з одного боку в інший, вона абсолютно не керована. Так буває і з людиною, коли вона сердиться. Вона не контролює себе, а тому може образити кого-небудь або навіть ударити. А тепер надуймо кульку і спробуймо випустити з неї повітря маленькими порціями.

Обговорення.

- Що відбувається з нею? (Вона потихеньку здувається)

- А що відбувається з повітрям усередині неї? (Повітря поволі виходить)

Кулькою можна керувати й поволі випускати з неї повітря. Важливо навчитися потроху випускати свій гнів, свою злість назовні, не кривдячи тих, хто перебуває поряд.

- Як можна контролювати свій гнів? (*Заспокоїтись, зробити паузу, розслабитись*)
Ми знаємо, що при спілкуванні з іншими людьми необхідно керуватися таким правилом: «Стався до іншого так, як ти хотів би, щоб ставилися до тебе». Ми живемо в одному колективі. Ми повинні з розумінням ставитись одне до одного, поважати одне одного, підтримувати, допомагати одне одному.

Отже, сформулюймо правила спілкування в конфліктній ситуації.

Правила спілкування в конфліктній ситуації.

Залишайся спокійним і врівноваженим. Будь терплячим.

Не відповідай образою на образу. Будь готовим визнати свою провину.

Не треба мстити. Прагни розв'язати конфлікт. Постався до проблеми з гумором.

Постав себе на місце свого співрозмовника. Вмій правильно висловити свою думку. Вмій почути свого співрозмовника.

5. Вправа „Кошик сміття”

А щоб не конфліктувати треба постійно самовдосконалюватися, працювати над собою, позбавлятися негативних рис характеру. Я пропоную вам відкрити себе з іншого боку, і в цьому нам допоможе «Кошик сміття». Люди є неповторними особистостями, але не досконалими. Кожен хотів би щось змінити у собі: рису характеру, звичку, ваду яка може призвести до конфлікту, або призводить до конфлікту, заважає вам в житті і ви хотіли б її позбутися (*тренер роздає листочки*).

Подумайте і на цих листочках, які ви отримали я пропоную вам записати звички, якості характеру, які вам заважають. А тепер зіжмакайте папірець і викиньте його в кошик. Отже, перший крок до подолання поганих звичок зроблено. Нехай ваші вади, звички чи риси характеру залишаться на завжди у кошику сміття. І в вашому житті буде виникати менше конфліктних ситуацій.

6. Вправа «Зворотній зв'язок»

- Що сподобалося з нашого заняття?

- Що цінного для себе ви взяли?

- Які висновки зробили?

Здоров'я вам, мирного неба, спокою, доброти і милосердя і щасливих посмішок.

Отже, творіть себе, як особистість, працюйте над вдосконаленням свого характеру, давайте реальну оцінку своїм діям і вчинкам.

Дякую всім за співпрацю і взаєморозуміння. Будьмо дружніми!